

Sygn. akt III AUz 197/14

POSTANOWIENIE

Dnia 15 października 2014 r.

Sąd Apelacyjny – III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Iwona Krzeczowska – Lasoń (spr.)

Sędziowie: SA Bożena Grubba

SA Aleksandra Urban

po rozpoznaniu w dniu 15 października 2014 r. w Gdańsku na posiedzeniu niejawnym

w sprawie R. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych oddział w G.

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy

zażalenia biegłego sądowego J. M.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Gdańsku - VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 3 września 2013 r., sygn. akt VII U 621/13

postanawia:

1. zmienić zaskarżone postanowienie i przyznane biegłemu sądowemu J. M. wynagrodzenie podwyższyć do kwoty 1.000 (jeden tysiąc) złotych,
2. oddalić zażalenie w pozostałym zakresie.

SSA A. Urban SSA I. Krzeczowska – Lasoń SSA B. Grubba

Sygn. akt III AUz 197/14

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 3 września 2014 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku – VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych przyznał biegłemu J. M. wynagrodzenie w kwocie 219,39 zł. W uzasadnieniu Sąd wskazał, że biegły zgodnie z poleceniem Sądu złożył opinię, choć niekompletną, bo nie zawierającą określenia, czy ubezpieczona jest całkowicie czy częściowo niezdolną do pracy. Jednocześnie biegły złożył wniosek o przyznanie mu wynagrodzenia w kwocie 1871,91 zł. Sąd biorąc pod uwagę kwalifikacje biegłego, czas zużyty na zebranie materiału i wydanie opinii, nakład pracy, Sąd na podstawie art.288 k.p.c. i rozporządzenia z dnia 18 grudnia 1975 r. oraz stawek wynagrodzenia biegłych sądowych obowiązujących od 6 maja 2013 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 508 i 518) przyznał biegłemu wynagrodzenie w maksymalnej kwocie za określenie niezdolności do pracy tj. 149,97 zł i 69,42 zł za posiadany tytuł naukowy, łącznie 219,38 zł

Zażalenie na postanowienie wniósł biegły zaskarżając je ponad kwotę przyznana przez Sąd. Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i przyznanie mu w całości kwoty wynikającej z wystawionego rachunku, czyli kwoty 1.871,91 zł.

W uzasadnieniu zażalenia biegły podniósł, że opinię opracował w czasie 27 godzin na podstawie akt sądowych i akt rentowych, kilkakrotnie badał wnioskodawczynię, przeprowadził wywiad z jej siostrą, stąd za uzasadnione jest przyznanie mu wynagrodzenia według stawki 69,33 zł, a nie według stawki 8,12 zł jak to uczynił Sąd.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie biegłego okazało się częściowo zasadne.

Stosownie do treści art. 288 zd. 1 k.p.c. biegły ma prawo żądać wynagrodzenia za stawiennictwo do sądu i wykonaną pracę. O wynagrodzeniu przysługującym biegłemu za wykonaną pracę stanowi art. 89 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz. U. z 2010 r., Nr 90, poz. 594 ze zm.; dalej: ustawa).

Przepis art. 89 ustawy wskazuje, że biegłemu powołanemu przez sąd przysługuje wynagrodzenie za wykonaną pracę oraz zwrot poniesionych przez niego wydatków niezbędnych dla wydania opinii (ust. 1). Wysokość wynagrodzenia biegłego za wykonaną pracę ustala się uwzględniając wymagane kwalifikacje, potrzebny do wydania opinii czas i nakład pracy, a wysokość wydatków, o których mowa w ust. 1 - na podstawie złożonego rachunku (ust. 2). Wynagrodzenie biegłych oblicza się według stawki wynagrodzenia za godzinę pracy albo według taryfy zryczałtowanej określonej dla poszczególnych kategorii biegłych ze względu na dziedzinę, w której są oni specjalistami. Podstawę obliczenia stawki wynagrodzenia za godzinę pracy i taryfy zryczałtowanej stanowi ułamek kwoty bazowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, której wysokość określa ustawa budżetowa (ust. 3).

Do wynagrodzenia biegłych z zakresu medycyny szczegółowo odnosi się § 7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 kwietnia 2013 r. w sprawie określania stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu cywilnym (Dz. U. 2013 Nr 518), zgodnie z którym wynagrodzenie za wykonaną pracę biegłych z dziedziny medycyny, w zakresie czynności opisanych w załączniku nr 1 do rozporządzenia, można określić według stawki albo taryfy zryczałtowanej wskazanej w tym załączniku.

Brzmienie przytoczonego przepisu jest konsekwencją zmian legislacyjnych, jakie nastąpiły w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 9 maja 2012 r., SK 24/11, w którym to orzeczeniu Trybunał stwierdził niekonstytucyjność § 4 ust. 1 uprzednio obowiązującego rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 grudnia 1975 r. w sprawie kosztów przeprowadzenia dowodu z opinii biegłych w postępowaniu sądowym (Dz. U. Nr 46, poz. 254 ze zm.) w związku z regulacją zawartą w załączniku nr 1 lp. 11 do rozporządzenia - w zakresie, w jakim ustanawiał on górną granicę wynagrodzenia dla biegłego z zakresu medycyny za wydanie opinii wyłącznie na podstawie akt sprawy.

Taki stan prawny przy określaniu kwoty wynagrodzenia nie pozwalał bowiem na uwzględnienie np. ilości poświęconego czasu.

Mając na względzie powyższe, w aktualnym stanie prawnym biegłym umożliwiono dokonanie wyboru metody obliczania wynagrodzenia, czego wyrazem jest treść przytoczonego powyżej § 7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia

24 kwietnia 2013 r. Wniosek biegłego w przedmiocie wyboru metody obliczania wynagrodzenia nie wiąże Sądu sposób bezwzględny, jednak za trafne należy uznać stanowisko, zgodnie z którym zakwestionowanie metody wybranej przez biegłego wymaga uzasadnienia, odwołującego się w szczególności do kryteriów wskazanych w art. 89 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Kryteria te pozwalają na weryfikację przez Sąd, na podstawie karty pracy biegłego, przedłożonego rachunku określającego wysokość wynagrodzenia. Treść karty pracy obejmująca szczegółowe wymienienie czynności, jakich biegły dokonał w związku z opracowaniem opinii, jak również czasu poświęconego na każdą z tych czynności, zobowiązuje sąd do konkretnego ustosunkowania się do tych danych (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 19 października 1966 r.

sygn. akt I CR 93/6).

W uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia Sąd pierwszej instancji – ustalając wynagrodzenie biegłemu, wbrew jego wnioskowi, według taryfy zryczałtowanej – nie odniósł się do wyszczególnionych w karcie pracy biegłego danych, ograniczając się do odwołania się do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 grudnia 1975 r. (nieobowiązującego w dacie orzekania) oraz do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 kwietnia 2013 r. w sprawie określania stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych (...).

W ocenie Sądu Apelacyjnego analiza opinii wydanej przez biegłego, zważywszy na jej obszerność, jak również szczegółowość wywiadu medycznego uzyskanego od ubezpieczonej i jej siostry, odniesienie do pozostałych opinii sporządzonych w sprawie i przeprowadzoną analizę dokumentacji medycznej, prowadzi do wniosku, że przyznane biegłemu wynagrodzenie w kwocie ograniczonej stawkami ryczałtowymi jest wynagrodzeniem nieadekwatnie niskim w stosunku do potrzebnego do wydania opinii nakładu pracy i poświęconego czasu.

Dokonując oceny wysokości należnego wynagrodzenia biegłego według stawki godzinowej Sąd drugiej instancji miał przy tym na względzie, iż Sąd może skorygować wskazaną przez biegłego w karcie pracy liczbę godzin niezbędnych do sporządzenia opinii,

gdyż rozstrzygające znaczenie ma nie ilość czasu rzeczywiście poświęconego przez biegłego w celu sporządzenia opinii, ale ilość czasu niezbędnego do jej prawidłowego opracowania przez specjalistę w danej dziedzinie, jednakże miał przy tym na względzie, że ilość czasu, którą trzeba poświęcić na określoną czynność jest zależna od indywidualnych cech wykonawcy i rodzaju czynności (por. orzeczenie SN z dnia 18 sierpnia 1959 r., I CZ 82/59, OSNCK 1961, nr 2, poz. 41).

Podkreślić należy, że jeżeli nie istnieją ogólnie obowiązujące normy czasu wykonania danej czynności, kwestionowanie rachunku biegłego na tej podstawie, że czynność wymagała mniej czasu, niż to wykazano w rachunku, może być skuteczne tylko wtedy, gdy podane w rachunku ilości zużytego czasu są tak jaskrawo wygórowane, iż opierając się na zwykłym doświadczeniu życiowym można od razu stwierdzić, że biegły niewątpliwie zużył znacznie mniej czasu, niż podaje w rachunku (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z 18 sierpnia 1959 r. I CZ 82/59, OSN 1961 Nr 2, poz. 41).

Sąd ustalając należne biegłemu wynagrodzenie ma możliwość oceny, czy wskazany przez biegłego czas na zapoznanie się z aktami sprawy oraz analizę ważnych dokumentów odpowiada mniej więcej czasowi, jaki jest niezbędny do wykonania tych czynności, albowiem w ramach realizacji swoich zadań sąd (sędzia) wykonuje czynności zbliżone, przez co – uwzględniając specyfikę opiniowania – jest w stanie stwierdzić, czy podane w rachunku ilości czasu zużytego przez biegłego nie są rażąco wygórowane. W tym właśnie przejawia się doświadczenie życiowe sądu. Doświadczenie to wynika także z faktu korzystania z opinii biegłych z zakresu medycyny w sprawach rentowych, które, choć różne, wymagają od biegłych podjęcia podobnych działań o charakterze przygotowawczym i badawczym.

Sąd ustalając wynagrodzenie biegłego za wykonaną pracę powinien oświadczenie biegłego w zakresie jego czasu pracy poddać kontroli przy zachowaniu w tym względzie ostrożności, a jeśli stwierdzi, że wymiar czasu pracy podany przez biegłego jest w sposób oczywisty zawyżony i to znacznie, winien go odpowiednio obniżyć. Co do zasady czas rzeczywiście wykorzystany do opracowania opinii jest czasem niezbędnym do jej wydania. Istotny rozdźwięk w tym zakresie może się pojawić wówczas, gdy ilość zużytego przez biegłego czasu przekracza rozsądną miarę, ale wtedy to „rzeczywiste” zaangażowanie przestaje być adekwatne do potrzeby wynikającej z konieczności opracowania rzetelnej opinii. Decydujące znaczenie ma więc czas rzeczywiście niezbędny do wykonania zlecenia, co miał na uwadze Sąd drugiej instancji rozpoznając zażalenie.

Wobec treści zażalenia kluczową kwestią dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie było ustalenie, czy biegły J. M. wykonał w pełni pracę zleconą mu przez Sąd Okręgowy i w jakiej wysokości przysługuje mu wynagrodzenie.

Opinia z dnia 24 lipca 2013 r. została sporządzona przez biegłego na podstawie postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 16 kwietnia 2013 r. Przedmiotem opinii było ustalenie:

- czy stan zdrowia strony wskazuje, że utraciła ona całkowicie lub częściowo zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu,

- stopnia naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia lub rehabilitacji,
- możliwości wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne,
- najwcześniejszej daty powstania ustalonego stopnia niezdolności do pracy,
- trwałości lub przewidywanego okresu (od kiedy do kiedy) niezdolności do pracy.

Opinia biegłego odnosi się do wszystkich powyższych zagadnień, jednakże nie odpowiada na wszystkie postawione przez Sąd Okręgowy pytania, a zatem uznać należy, że biegły nie w pełni wykonał zlecone mu zadanie, co wymagało wydania opinii uzupełniającej.

Sąd Apelacyjny dokonał analizy zestawienia liczby godzin niezbędnych do sporządzenia opinii, mając na uwadze, iż wynagrodzenie biegłego zależy m.in. od czasu potrzebnego do wydania opinii i nakładu pracy (art. 89 ustawy).

Sąd uznał, że biegły posiada umiejętność selekcjonowania badanego materiału, dzięki czemu jest w stanie poświęcić mniej czasu na czynności o charakterze przygotowawczym, badawczym i opracowanie treści opinii. Z tego punktu widzenia Sąd ma możliwość oceny, czy wskazany przez biegłego czas na zapoznanie się z aktami sprawy oraz analizę ważnych dokumentów odpowiada mniej więcej czasowi, jaki jest niezbędny do wykonania tych czynności, albowiem w ramach realizacji swoich zadań sąd (sędzia) wykonuje czynności zbliżone, przez co – uwzględniając specyfikę opiniowania – jest w stanie stwierdzić, czy podane w rachunku ilości czasu zużytego przez biegłego są wygórowane.

Sąd doszedł do wniosku, że powołanie się przez biegłego na 27 przepracowanych godzin nie było zasadne. Przede wszystkim obiektywnie rzecz biorąc biegły nie potrzebował na studiowanie akt sprawy i formułowanie opinii aż 17 godzin. Analiza ta – jak wynika z treści opinii – dotyczyła wydanych w sprawie opinii przez biegłego ortopedę W. P. (4 str.) i biegłego chirurga A. K. (1 str.), przy czym akta sądowe liczyły 25 stron, zaś akta rentowe - dokumentacja medyczna opisana w opinii, 12 stron. Badanie akt pod kątem niezbędnym do wykorzystania przy opracowywaniu opinii i formułowanie opinii, choć konieczne, nie może być uznane za tak czasochłonne (ponad dwie dniówki robocze), jak to przedstawił biegły. W ocenie Sądu Apelacyjnego biegłemu winno wystarczyć na analizę materiałów z akt sprawy i formułowanie opinii 8 godzin. Czas poświęcony na badanie (4 godz.) i napisanie opinii (6 godz.) nie budził zastrzeżeń Sądu

Poza tym nie mógł umknąć Sądowi Apelacyjnemu fakt, że biegły przedłożył opinię niepełną, nie zawierającą wskazania, czy ubezpieczona jest osobą częściowo, czy całkowicie niezdolną do pracy, która nie mogła być wykorzystana przed Sądem do wydania orzeczenia merytorycznego i wymagała uzupełnienia, co winno skutkować obniżeniem wynagrodzenia biegłego.

Nadto należało wskazać, że wysokość stawki przyjęta przez biegłego – 69,33 zł – nie odpowiada przepisowi § 3 ust. 1 rozporządzenia z dnia 24 kwietnia 2013 r., zgodnie z którym w przypadku biegłych posiadających tytuł naukowy profesora stawka wynosi 3,93%.

Stawka wynagrodzenia biegłych powołanych przez sąd za każdą rozpoczętą godzinę pracy wynosi wskazany w § 2 i 3 rozporządzenia % kwoty bazowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, której wysokość określa ustawa budżetowa.

Ustawa budżetowa na rok 2014 z dnia 24 stycznia 2014 r. w art. 9 ust. 1 pkt 2 lit. a stanowi, że kwota bazowa dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe wynosi 1.766,46 zł, wobec czego kwota 69,33 zł stanowi maksymalną stawkę godzinową, której żądać może skarżący.

Reasumując należne biegłemu wynagrodzenie wynosi 1.249,56 zł (18 godz. x 69,42 zł), przy czym wynagrodzenie to należało obniżyć do kwoty 1000 zł.

Uwzględniając powyższe orzekł Sąd Apelacyjny jak w punkcie 1 postanowienia na podstawie art. 386 § 1 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c., zaś w punkcie 2 na podstawie art. 385 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.

SSA A. Urban SSA I. Krzeczowska – Lasoń SSA B. Grubba